

VANDRA I VALLE

Karta

för vandringar
året runt

Skara Samhällsbyggnadskontor 2008

Pris 20 kr

Tryck: Toreboda Tryckeri AB, 2008

Varnhems Klosterkyrka

Projekt Vandra i Valle har genomförts av
Samhällsbyggnadsnämnden i Skara kommun,
med ekonomiskt stöd av:

SKARA

Folkhälsorådet i Skara kommun

Sparbankstiftelsen
Skaraborg

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Detta material har delvis
finansierats med EU-medel

VÄLKOMMEN TILL VALLE!

Vänlig natur för vuxna och barn

Valle är ett stycke gudomlig natur på Billingens solsida mot väster. Området har mängder av små sjöar, kullar, ängar, åkrar och ädellövskog vid foten av berget Billingen.

Skapat av is, bönder och djur

Valle formades av inlandsisen för mer än 10 000 år sedan. Stora isälvar och lossbrutna isberg bildade ett starkt kuperat landskap, av geologerna benämnt kame (uttalas *kejm*). Valle är ett praktexempel på hur ett sådant "dödislandskap" kan se ut.

Obändiga naturkrafter skapade landskapet. Sedan isen smält undan satte en lång rad bönder, från stenåldersbosättarna till dagens lantbrukare, sin prägel på det. Bondeflitens spår syns bland annat i form av ringlande stenmurar. Betande kreatur har hållit ängsmarkerna öppna.

Än idag hävdas markerna med boskap, slåtter och odling. Valle har så stora värden att nästan hela området klassats som naturreservat.

Valle avnjuts allra bäst till fots. Med hjälp av kartan kan du hitta mängder av vandringsvägar, både markerade och omarkerade. Du kan naturligtvis också cykla, paddla kanot eller anslå några timmar åt fiske. Valle är njutbart oavsett årstid. Vår och sommar naturligtvis, men även hösten med sin friska luft och goda sikt har mycket att erbjuda liksom vintern med skridskois eller pimpelfiske.

Blåsippan - ett härligt vårtecken

NATURRESERVATEN

Valle innehåller egentligen allt – från spännande vildmarksnatur till blommande hagar och naturens eget parklandskap. Naturreservaten ligger nära varandra men har olika karaktär. Gemensamt är den kalkrika marken som ger bra livsbetingelser för en mängd djur och växter såväl i sjöarna som på land.

Eahagen-Öglunda ängar

Eahagen och Öglunda ängar är ett koncentrat av vad ett kamelandskap innebär. Ett virrvarr av grusåsar, moränkullar, sandplåtår och sänkor med sjöar och kärr.

Eahagen i november

Reservatet har både lövlundar och beteshagar, stundtals med växtkraft av nära tropisk karaktär. Ädellövskogen innehåller ek, alm, lind och sötbärs-träd. Bland mindre växter kan nämnas vårärt, lungört, tandrot, trolldruva, storrams, hässlebrodd och vätteros. Här trivs nötkråka, trädkrypare, grönsångare, svarthätta, näktergal och hackspett. En härlig naturbadvik finns vid sjön Ämten.

Jättadalen - Öglunda grotta

Billingen är störst av de västgötska platåbergen. En vandring upp mot Jättadalen och Öglunda grotta ger inblick i dessa bergs specifika uppbyggnad som daterar sig 500 miljoner år bakåt i tiden. Då låg landet under vatten, och sediment av sand, lera och kalkslam samlades på havsbotten. På urberget lagrades sandsten, alunskiffer, kalksten, lerskiffer och överst en hätta av skyddande diabas. Den vulkaniska diabasens syns som lodräta stup, bland annat vid Jättadalen. Vid Öglunda grotta, en kilometer söderut, har de imponerande blocken ställt sig på kant och formar ett grottoliknande rum.

Jättadalens mäktiga diabaspelare

Utöver en lektion i geologi väntar härlig utsikt över Vallebygden. I fjärran tornar platåberget Kinnekulle upp sig, och vid klart väder glimmar det från Väneren.

Höjentorp-Drottningkullen

Höjentorp - Drottningkullen är störst av Valles sex naturreservat. Ett lapptäcke med sjöar, sumpskogar och myrmarker men även höga kullar, lundar och öppna betesmarker.

Här finns tydliga historiska spår. Höjentorps slott byggdes på 1200-talet och speglade sin prakt i Trädgårdssjön. Härifrån styrde landshövdingen Skaraborg. Landets och länets store man Magnus Gabriel de la Gardie fick slottet av drottning Kristina men 1722 brann hela härligheten ner. Men än idag anas parken och husgrunderna som minner om storhetstiden. Höjentorps kungsgård byggdes strax intill, och brukades bland annat av potatismannen Jonas Alströmer. Och om det nu inte står en doft från kungliga dagar runt Höjentorp så luktar det fräscht och sunt från rikligt växande ramslök.

Entrén till Drottningkullen

Torp

I Torp möts Valle och Billingen. Reservatet är en representativ del av Billingens västsluttning, med en markerad dalgång kallad Torprännan. De lägre delarna är åker- och betesmarker, som högre upp övergår i hagmarker med inslag av lundar, ekplanteringar m.m. I sluttningen finns torp, husgrunder och ödetomter från tidigare bebyggelse.

Betesmark med vida utblickar: Torp

Nästan omgivet av reservatet ligger Torps ryttmästarboställe. Mangårdsbyggnaden är från 1700-talet, med inredningsdetaljer från början av 1800-talet. Övriga byggnader är från tidigt 1800-tal. Både byggnaderna och trädgården är byggnadsminnesförklarade.

Ökull - Borregården

Det allra färskaste av Valles naturreservat ligger söder om riksväg 49, någon kilometer väster om Varnhem. Här finns kalkfuktängar, rikkärr, naturbetesmarker och ädellövskog. Bland kullar, åsar och svackor ligger Ökullsjön, en populär badsjö. Ökull var förr en festplats för olika sammarevenemang.

VANDRINGSLEDERNA

Det finns nästan sex mil skyltade leder, sammanbundna genom hela Valle. Det finns goda möjligheter att komponera en egen vandring. På kartan ser du var du kan parkera bilen, var det finns lämpliga badplatser, övernattningsmöjligheter, toaletter, sevärdheter, särskilt sköna platser, utsiktspunkter och mycket annat.

Höjentorp – även om du har lite svårt att gå

Lederna går genom ett mycket variationsrikt landskap, ibland med betande djur. Några sträckor kan vissa årstider kräva kängor eller stövlar. Svårighetsgraden på de flesta lederna går att karaktärisera som lätt till medelsvår. På en timme hinner de flesta gå cirka tre kilometer i ganska maklig takt.

Vi vill särskilt rekommendera följande fem slingor. Siffrorna återfinns på kartan.

Flämsjön runt (1)

Vandringen runt Flämsjön är drygt 9 kilometer. Parkera vid Flämslätt, vid vägen Öglunda - Eggby eller norr om Eggby. Vid Acksjön passeras Remningstorpets arboretum, en spännande och väl skyltad samling träd från hela norra halvklotet. En kort sträcka öster om Flämsjön är inte skyltad men du följer ändå lätt de vägar och stigar som finns.

Höjentorp (2)

Höjentorp ... kanske allra vackrast

Du som är rullstolsburen kan parkera vid Höjentorps Kungsgård för att via en ny bro nå slottsruinen vid Trädgårdssjön. I övrigt går leden bitvis genom spännande djungel där de många sjöarna aldrig är långt borta. Parkering finns även väster om slottsruinen.

Jättadalen (3)

Sista delen av stigen är brant upp till krönet av Billingingen. Stanna till vid Offerkällan och drick kallt och friskt vatten. Hisnande utsikt från diabasbranten. Stor parkering strax norr om Öglunda kyrka.

Drottningkullen (4)

Stigarna vid Drottningkullen är lagom för kortare utflykter. Terrängen är omväxlande med en hel del backar, och Drottningkullen är extra mäktig. P-plats vid vägen.

Torp (5)

Från vägen mellan Varnhem och Öglunda vandrar du uppför en svag sluttning förbi Torps gård, genom härliga betesmarker och med allt vidare utblickar över landskapet nedanför. Liten p-plats vid vägen.

Ökull (6)

Utgå lämpligen från Valle stugby, med infart från väg 49. Härifrån leder en bekväm led in i reservatet. Vandringen bjuder på lövlundar, sjöar och många härliga fikaplatser.

Blommande sötbär - Valles karaktärsträd

VANDRA VIDARE

Det finns många andra möjligheter att vandra i Skaraborg, inte bara i Valle. Några exempel:

- **Hornborgasjön**
Vid sjön finns flera korta eller långa leder, ofta med fågeltorn. Info: www.hornborga.com
- **Pilgrimsleden Varnhem - Falköping** via Hornborgasjön. Cirka 4 mil. Info på www.gudhem.se.
- **Billingeleden** på östra och norra Billingen med start t ex vid Simsjön. Cirka 4 mil.
- **Kinneulle vandringsled** slingrar sig runt berget vid Väneren. Cirka 4,5 mil.
- **Kålland och Kållandsö** har många intressanta vandringsmöjligheter.

GÅ OCH BADA

Flämslätt

Populär och välskött badplats i stiftets regi. Bryggor, hopptorn och kiosk. Småbarn badar tryggt innanför bryggorna.

Näsbadet

Populärt bland barnfamiljer på grund av den trygga och långgrunda sandstranden. Bryggor finns. Kanoter kan hyras.

Naturbadplatser

Särskilt vid Flämsjön, Änten, Östersjön, Eggbysjön och Ökullsjön finns lockande badmöjligheter.

BOENDE

(Bokstäverna återfinns på kartan)

Flämslätt Stifts- och Kursgård (A)

Hotell- och konferensanläggning med både hotellrum och vandrarhemsboende. Totalt 200 bäddar. Restaurang med fullständiga rättigheter.
tel 0511 - 304 40
www.flamslatt.com
info@flamslatt.com

Klostergården Varnhem (B)

Intill klosterkyrkan. Rymliga och nyrenoverade rum. Kök för självhushåll. Närbelägna Klostergårdens café fungerar som reception och frukostmatsal.
tel 0511 - 604 20
www.klostergarden.com
info@klostergarden.com

STF Gröna Huset i Eggby (C)

Vandrarhem med 10 rum och totalt 38 bäddar. Alla rum har dusch och toalett.
tel 0511 - 121 65
www.stfturist.se
eggby@home.se

Valle Stugby & Camping (D)

Stugby vid naturreservatet Ökull - Borregården. Tjugo fyrbäddsstugor för självhushåll samt vandrarhemsrum. Gemensam servicebyggnad. Fiskemöjligheter, badstrand.
tel 0511 - 621 09
www.vallecamping.com
info@vallecamping.com

Istrums klubbstuga (E)

Klubbstuga med billigt boende. Tre rum med sammanlagt 19 bäddar i våningssängar. Pentry vid rummen. Tillgång till WC, kök, dusch, m.m. Motionsspår och vandringsleder.
Bokning Skara Turistbyrå tel 0511 - 325 80

Gårdsstuga i Eggby (F)

Två rum och kök, för upp till fyra personer. Tillgång till trädgård.
Bokning Skara Turistbyrå tel 0511 - 325 80

Sjöbacka pensionat (G)

Fyra dubbelrum, svit med balkong. Hel- eller halv-pension. Tillgång till roddbåt, kanot, fiske och cykeluthyrning. Även café.
tel 0511 - 636 25 eller 070 - 471 38 00

Gårdsstuga i Öglunda (H)

Tre rum och kök, för upp till 8 personer. Lantlig miljö med får, hästar och höns.
Bokning Skara Turistbyrå tel 0511 - 325 80

Sjötuna Bed & Breakfast (K)

Vid Skärvalangen. Ett dubbelrum, med frukost och sänglinne. Möjligheter till bad och fiske.
tel 0511 - 633 70

SERVICE

- **Livsmedelsaffär** i Axvall och Varnhem.
- **Bensinstation** i Axvall.
- **Post** i Axvalls livsmedelsaffär.
- **Matställen:**
Flämsläts restaurang tel 0511 - 304 40
Barcelona Pizzeria i Axvall tel 0511 - 628 79
Klostergården i Varnhem tel 0511 - 604 20
- **Fiskekort** för Flämsjön och Ämten köps på Flämslätt. Fiskekort för övriga sjöar på Gröna huset, Eggby, bensinstationen i Axvall och Skara Turistbyrå.
- **Kanoter** att hyra finns vid Näsbadet. Information på Skara Turistbyrå tel 0511 - 325 80.

ANDRA BESÖKSMÅL

1000-årsstaden Skara med domkyrka och charmigt centrum får du inte missa. Spännande medeltidsutställningar i Västergötlands museum och Gamla biblioteket. Fornbyn vid muséet är ett levande minnesmärke över livet på landet i gamla tider.

Hornborgasjön är värd ett besök oavsett årstid eller väder. Sveriges främsta fågelsjö, med mycket mer än tranor. Innehållsrik informationsanläggning och fina vandringsleder.

Varnhem var spelplats för viktiga delar av vår svenska historia vilket bekräftats av senare års arkeologiska utgrävningar. Klosterkyrkan från 1250-talet är gravkyrka för de första gotiska kungarna samt Birger Jarl. Central plats i berättelsen om Arn.

Skara Sommarland är tummelplats för leklystna i alla åldrar. En klassiker där vattenlekarna är en höjdare.

Axevalla travbana, fjärde största i Sverige, ligger granne med Skara Sommarland. Tävlingar året om med StoChampionatet i juli som höjdpunkt.

Källandsö med Läckö bjuder på Sveriges innanhav Vänern. Läckö är ett sagoslott fast på riktigt. Utställningar och konserter hela sommaren.

FÖRBÄTTRINGAR?

Om du ser något som inte fungerar, eller har förslag på förbättringar och kompletteringar, hör av dig till:

Samhällsbyggnadskontoret, Skara kommun

tel 0511 - 325 70
fax 0511 - 325 62
sbk@skara.se

Information fås på Skara Turistbyrå

tel 0511 - 325 80
www.skara.se/turism

ALLEMANSRÄTT

Allemansrätten är en fantastisk möjlighet som ger alla rätt att vistas i naturen. Med rätten följer också ansvar och skyldigheter. Det är t ex inte tillåtet att bryta kvistar, att göra upp eld vid fara för skogsbrand eller att gå på annans tomt. Det är i lag förbjudet att gå på åker i växande gröda, köra motorfordon i terräng, att ta fågelbon eller fågelägg. För reservaten gäller dessutom att du inte får plocka blommor, och bara elda på anlagda eldplatser. Hundar ska alltid vara kopplade och kom ihåg att stänga grindar efter dig. Skyltar visar de speciella regler som gäller i olika reservat.

HÄR LIGGER VALLE

Valle – mitt i Skaraborg

VANDRA I VALLE

Skyltade vandringsleder i Vallebygden

1.0km

Markerad led, avstånd och beskrivning

- Naturreservat
- Särskilt natursköns plats
- Parkeringsplats
- Toalett
- Anordnad badplats
- Badmöjlighet
- Utsiktspunkt
- Bord och bänkar
- Sevärdhet
- Hotell, pensionat
- Vandrarhem/annan logi
- Matservering
- Golfbana

0 1000m

Skala 1:15000

Skara kommun Samhällsbyggnadskontoret 2008

